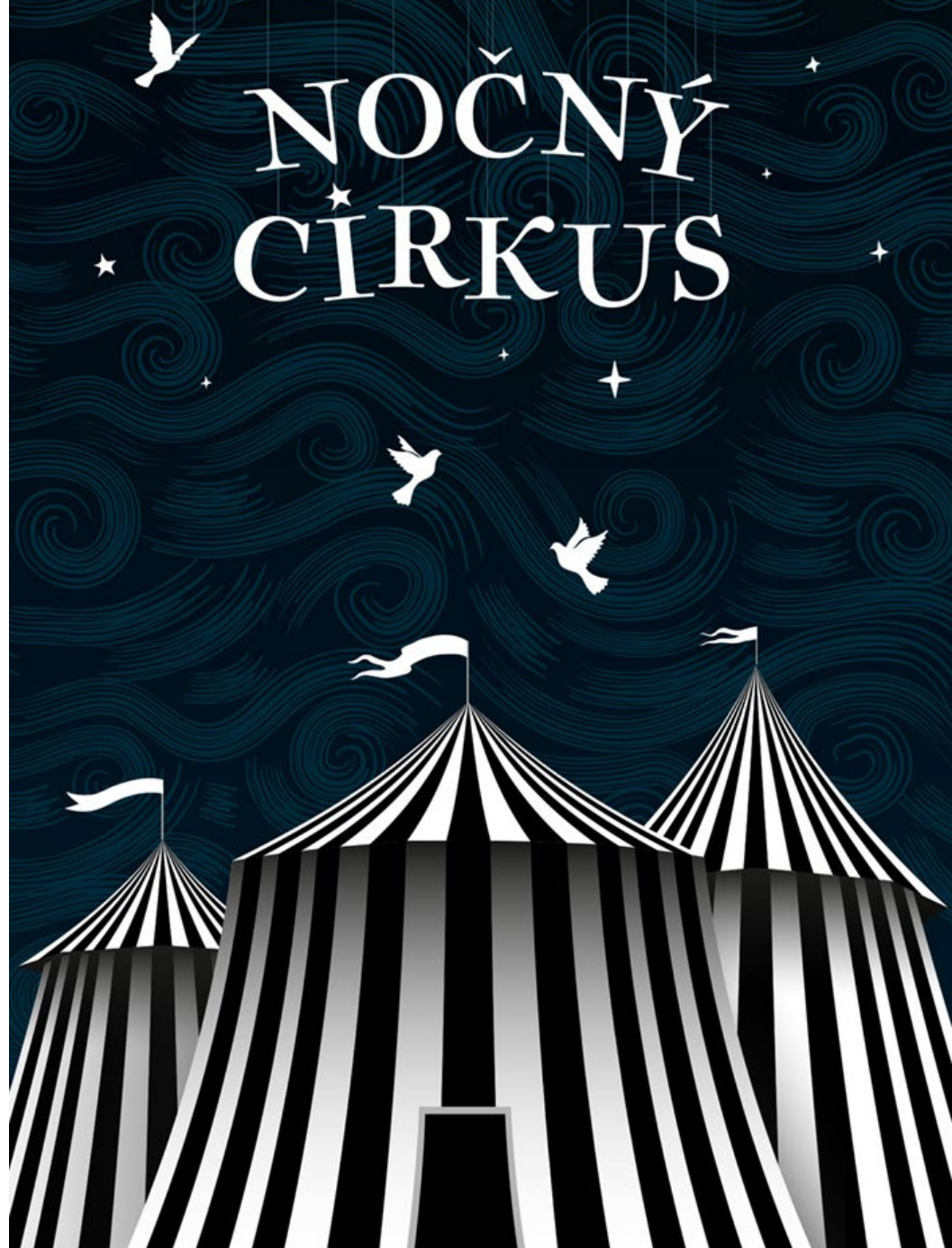

Lindeni

ERIN MORGENSTERN

autorka svetového bestselleru
BEZHVIEZDNE MORE

NOČNÝ CIRKUS

Nočný cirkus

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Erin Morgenstern
Nočný cirkus – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

NOČNÝ
CÍRKUS

The logo consists of a central bird silhouette in flight, positioned above the text. The text is arranged in two lines: 'NOČNÝ' on the top line and 'CÍRKUS' on the bottom line. The letters are in a classic serif font. There are four stars: two small stars on the top line flanking the bird, and three stars on the bottom line (two small and one larger four-pointed star in the center).

NOČNÝ CÍRKUS

ERIN MORGENSTERN

Z angličtiny preložila Tamara Chovanová

Ljndeni

O ČAKÁVANIE

Cirkus prišiel bez ohlásenia.

Nikde nie sú vylepené plagáty, pri cestách nie sú bilbordy, v novinách ani zmienka... Jednoducho je tam, hoci ešte včera tam nebol.

Cirkusové stany majú čierno-biele pásiky, nezobia ich odtiene zlatej ani červenej. Farbu tomuto výjavu dodávajú okolité stromy a tráva. Čierno-biele pásiky na sivej oblohe.

Nespočetné stany rozličných tvarov a veľkostí, obkolesené plotom z tepaného železa, ktorý ich uzatvára v bezfarebnom svete. Aj ten kúsok zeme, čo vidieť zvonka, je čierno-biely, no nevedno, či je to vďaka farbe, kriedovému prášku alebo nejakému cirkusantskému triku.

Ale cirkus ešte neotvorili. Aspoň zatiaľ.

O niekoľko hodín sa o ňom dopytuje celé mesto. Popoludní sa správa rozchýri aj do okolitých miest. Ústne podanie je oveľa účinnejšie ako výkričníky na letákoch či plagátoch.

Je to nezvyčajná správa a na ľudí zapôsobí, keď sa zrazu v meste zjaví tajomný cirkus. Žasnú nad závratnou výškou stanov a hľadia na hodiny za bránou, ktorú nikto nedokáže poriadne opísať.

A na čiernu tabuľku s bielym nápisom, čo visí na bráne, kde je napísané:

*Otvárame za súmraku,
zatvárame za úsvitu.*

„Čo je to za cirkus, že je otvorený iba v noci?“ pýtajú sa ľudia. Nikto na to nevie odpovedať, ale krátko pred zotmením už pred bránou stojí zhromaždený dav.

Samozrejme, ste tam aj vy. Zvedavosť vás premohla, tak ako vždy. Stojíte v hustnúcom šere, okolo krku uviazaný šál, ktorý vás má chrániť pred studeným večerným vetrom, a chcete vidieť na vlastné oči, čo je to za cirkus, keď otvára brány až po západe slnka.

Pokladnica za bránou je zatvorená na závoru. Stany sa nehybne vypínajú, iba občas celtovinu zvlní poryv vetra. V celom cirkuse sa hýbu iba hodinové ručičky, ktoré mearajú plynúce minúty, ak vôbec možno taký sochársky výtvor označiť za hodiny.

Areál pôsobí opustene a prázdno. Ale zdá sa vám, že ste zacítili vôňu karamelu zmiešanú s vlhkou vôňou jesenného listia. Príjemná sladkosť podfarbená chladom.

Napokon slnko zájde za obzor a šero prechádza do tmy. Zhromaždení ľudia začínajú byť nepokojní, prestupujú z nohy na nohu a mrmlú, že už nebudú ďalej čakať na otvorenie a radšej pôjdu stráviť večer niekam do tepla. Aj vy rozmýšľate o odchode, keď vtom sa to stane.

Najprv sa ozve nejasný zvuk, ktorý vo vetre a šume rozhovorov ledva počuť. Pripomína to zvuk, aký vydáva čajník, prv ako zovrie voda na čaj. Nato nastane svetlo.

Nad všetkými stanmi začnú blikotať žiarovky, akoby bol celý cirkus posiaty mimoriadne žiarivo svietiacimi svätôjanskými muškami. Čakajúci dav stíchnie a pozoruje túto hru svetla. Ktosi kúsok od vás zhíkne. Malé dieťa zatlieska od radosti.

A keď už sú stany osvetlené a žiaria na pozadí nočnej oblohy, zjaví sa nápis.

Vysoko nad bránou, ukryté v železných cifričkách, sa preberajú k životu ďalšie svietielka ako svätôjanske mušky. Keď sa rozsvecujú, trochu zapukocú a niektoré sprevádza spříška žiarivých bielych iskier a malý kúdol dymu. Ľudia pri bráne zaspätávajú.

Spočiatku tie svetielka nič nehovoria. No ako sa rozsvecujú ďalšie a ďalšie, začína byť jasné, že tvoria písmená. Najprv sa dá rozoznať písmeno *C* a potom ďalšie – *q* a niekoľko *e*. Keď sa rozsvieti posledná žiarovka a prestane sa dymiť a iskriť, konečne sa cifrovaný nápis dá prečítať. Nakloníte sa doľava, aby ste mali lepší výhľad, a čítate:

Le Cirque des rêves.

Zopár ľudí v dave sa vševediaco usmeje, kým iní sa zamračia a spýtavo pozrú na susedov. Dieťa pri vás poťahá mamu za rukáv – chce vedieť, čo sa tam píše.

„Cirkus snov,“ znie odpoveď. Dievčatko sa naradostene usmeje.

Vtom sa železná brána zatrasie a odomkne, akoby z vlastného popudu. Napokon sa otvorí a pozve dav dnu.

Teraz je cirkus otvorený.

Teraz môžete vstúpiť.

Prvá časť

PRIMORDIUM

Celý *Le Cirque des rêves* tvorí rad kruhov. Možno je to pocta pôvodu latinského slova „circus“, pochádzajúceho z gréckeho výrazu *kirkos*, čo znamená kruh alebo aréna. Je v ňom veľa náznakov, ktoré poukazujú na historický význam tohto slova, ale nie je to tradičný cirkus. Netvorí ho jeden veľký stan s množstvom arén. Tento cirkus pozostáva zo zhlukov stanov pripomínajúcich pyramídy, pričom niektoré sú veľké, iné celkom malé. Vedú k nim kruhové cestičky a sú obkolesené kruhovým plotom. Tvorí uzavretý, prepletajúci sa okruh.

FRIEDRICK THIESSEN, 1892

Rojko je človek, ktorý ožíva až za svitu mesiaca a za trest vidí svitanie skôr ako zvyšok sveta.

OSCAR WILDE, 1888

Nečakaná pošta

NEW YORK, FEBRUÁR 1873

Muž známy pod menom kúzelník Prospero dostáva na adresu divadelnej kancelárie množstvo pošty, ale toto je prvý list, ktorý oznamuje samovražedný úmysel. Prichádza starostlivo pripnutý špendlíkom na kabáte päťročného dievčatka.

Právnik, ktorý ho sprevádza do divadla, napriek manažérovým námietkam odmietne poskytnúť vysvetlenie a nechá tam dieťa stáť. Na rozlúčku iba mykne plecami a dotkne sa prstami klobúka.

Manažér ani nepotrebuje čítať list, hneď mu je jasné, za kým to dieťa ide. Žiarivé očká vykúkajúce spod oblaku neposlušných hnedých kučier akoby boli zmenšeninou kúzelníkových očí.

Chytí dievčatko za ruku a drobné pršteky sa voľne poddajú jeho zovretiu. Dieťa si odmietne vyzliecť kabát, hoci v divadle je teplo, a keď sa ho spýta prečo, len tvrdošijne pokrúti hlavou.

Manažér zavedie dievčatko do svojej kancelárie, lebo nevie, čo s ním. Dievčatko si bez slova sadne na nepohodlnú stoličku pod rad zarámovaných plagátov propagujúcich dávne predstavenia, medzi škatule s lístkami a úctami. Manažér mu prinesie šálku čaju s kockou cukru navyše, ale šálka zostane nedotknutá na jeho stole a čaj pomaly chladne.

Dievčatko sa ani nepohne, vôbec sa nehniezdi. Sedí bez pohybu s rukami v lone. Pohľad upiera na svoje topánky, ktoré nedosiahnu na dlážku. Na jednej topánke je malý škrabanec, ale šnúrky sú dokonale uviazané na mašličku.

Zalepená obálka visí nad druhým gombíkom odvrchu, až kým nepríde Prospero.

Dievčatko ho začuje ešte predtým, ako sa otvoria dvere. Jeho ťažké kroky dunia na chodbe, znejú celkom ináč ako kroky manažéra, ktorý zopár ráz prišiel a odišiel, ale vždy tichučko ako mačka.

„Máte tu aj... balíček, pane,“ povie mu manažér, len čo otvorí dvere, a pozve ho do prepchatej kancelárie. Vzápätí sa už venuje divadelným záležitostiam. Netúži vidieť, ako dopadne toto stretnutie.

Kúzelník prebehne pohľadom kanceláriu, v ruke drží kôpku listov. Za ním veje čierny zamatový plášť podšitý kontrastným bielym hodvábom. Očakáva, že uvidí škatuľu v baliacom papieri alebo debnu. Až keď naňho dievčatko uprie jeho vlastné oči, uvedomí si, ako to manažér myslel.

Kúzelník Prospero reaguje na stretnutie s dcérou veľmi jednoducho: „No došľaka.“

Dievčatko upriami pohľad na svoje topánky.

Kúzelník za sebou zatvorí dvere, položí kôpku listov na stôl vedľa šálky čaju a pozrie sa na dievčatko.

Odtrhne mu obálku z kabáta, ale špendlík v ňom ostane zapichnutý.

Kým na obálke je napísané jeho umelecké meno a adresa divadla, v liste ho oslovujú jeho vlastným menom – Hector Bowen.

Prebehne očami obsah listu, ale na tvári sa mu nezračia emócie, aké v ňom pisateľka listu chcela vyvolať. Zarazí ho jedine skutočnosť, ktorá je na prvý pohľad zrejma: toto dievčatko, ktoré mu zveruje do opateru, je jeho vlastná dcéra a volá sa Celia.

„Mala ti dať meno Miranda,“ povie dievčatku s úškrnom muž zvaný Prospero. „Ale ona nikdy nemala dosť rozumu.“

Dievčatko naňho znova uprie pohľad a prižmúri tmavé oči.

Šálka na stole sa roztrasie. Pokojná hladina čaju sa zvlní a kvietkovaný porcelán sa roztriešti na črepiny. Studený čaj sa rozleje na tanierik a kvapká na dlážku. Na vyleštenom drevenom povrchu zostávajú lepkavé stopy.

Z kúzelníkovej tváre zmizne úsmev. Zamračene pozrie na stôl a rozliaty čaj sa začne dvíhať z dlážky. Črepiny sa poskladajú do tvaru šálky a objímu tekutinu. Šálka dosadne na tanierik a z čaju sa znova parí.

Dievčatko ohromene hľadí na šálku.

Hector Bowen chytí tváričku dievčatka do ruky v rukavici, chvíľu pozoruje jeho výraz, a keď ju pustí, na detskej tvári zostanú dlhé červené stopy po jeho prstoch.

„Mohla by si byť zaujímavá,“ zamrmle.

Dievčatko nič nepovie.

V ďalších týždňoch sa vytrvalo pokúša premenovať dcéru, ale tá odmieta reagovať na iné meno ako Celia.

*

KEĎ O NIEKOLKO MESIACOV usúdi, že dievčatko je pripravené, napíše list, a hoci na obálke nie je adresa, dostane sa na miesto určenia na druhom brehu oceánu.

Džentlmenská stávka

LONDÝN, OKTÓBER 1873

Dnes večer sa koná posledné predstavenie veľmi krátkeho angažmánu. Kúzelník Prospero už dlhší čas nevystupoval v Londýne a teraz prišiel iba na jeden týždeň večerných predstavení. Matiné sa konať nebudú.

Hoci lístky boli závratne drahé, veľmi rýchlo sa vypredali a divadlo je nabité na prasknutie. Mnohé ženy držia v rukách vejáre a ovievajú sa, lebo hoci vonku je chladno, vnútri vládne dusno.

V istej chvíli sa ich vejáre znenazdajky premenia na vtáčiky, a keď vzlietnu a vytvoria kruh, obecnosť odmení kúzelníka búrlivým potleskom. Keď sa každý vtáčik vráti na miesto a klesne do lona svojej majiteľky v podobe vejára, ovácie sa vystupňujú, hoci niektoré dámy sú príliš ohromené, aby tleskali, a len užasnuto obracajú čipkou a perím ozdobené vejáre v rukách. Celkom zabudnú na dusno v sále.

Muž v sivom obleku, ktorý sedí v lôži vľavo, však netlieska. A to nielen teraz, ale celý večer. Sústredene pozoruje muža na javisku a ani na chvíľu od neho neodtrhne zrak. Ani raz nezdvihne ruky v rukaviciach, aby sa pridral k aplauzu. Pri kúskoch, ktoré vyvolávajú búrlivé ovácie uneseného publika, ani nezdvihne obočie.

Po skončení predstavenia muž v sivom obleku bez problémov prejde pomedzi návštevníkov divadla. Nebadane vklzne za záves do zákulisia a zamieri rovno k šatniam. Kulisári ani kostymérky si ho vôbec nevšímajú.

Striebornou rúčkou vychádzkovej paličky zaklope na dvere na konci chodby.

Dvere sa akoby samy od seba otvoria a odhalia preplnenú šatňu so zrkadlami, v ktorých sa odráža Prospero z rozličných uhlov.

Jeho frak leží pohodeneý na zamatovom kresle a rozopnutá vesta mu visí na košeli lemovanej čipkou. Cylinder, ktorý sa mu počas predstavenia vynímal na hlave, odpočíva na neďalekom vešiaku.

Na javisku pôsobil tento muž mladšie, jeho vek zakrývala hrubá vrstva líčidiel a ostré svetlo reflektorov. Tvár v zrkadlách je vráska-vá, vlasy výrazne prešedivené. No pri pohľade na muža stojaceho vo dverách sa mu na perách mihne mladistvý úsmev.

„Nepáčiló sa ti to, však?“ spýta sa, no neodvráti sa od zrkadla, namiesto toho sa prihovori prízračne sivému odrazu návštevníka. Vreckovkou, ktorá kedysi možno bola biela, si zotrie z tváre hrubú vrstvu púdrú.

„Aj mňa teší, že ťa vidím, Hector,“ odvetí muž v sivom a ticho za sebou zatvorí dvere.

„Vidím ti na tvári, že každá sekunda môjho vystúpenia bola pre teba utrpením,“ zasmeje sa Hector Bowen. „Videl som ťa, tak sa nepokúšaj zapierať.“

Obráti sa a podá mužovi ruku, ale ten ju nestisne. Hector len pokrčí plecami a dramaticky kývne prstami na náprotivnú stenu. Z kúta miestnosti zaprataného truhlicami a šatkami sa vynorí zamatové kreslo, z neho sa vznesie frak a poslušne sa zavesí do skrine.

„Nech sa páči, usad' sa,“ povie Hector. „Žiaľ, toto kreslo nie je také pohodlné ako kreslá v lôžach.“

„Nemôžem povedať, že také predstavenia sa mi páčia,“ vyhlási muž v sivom, siahne si rukavičky, a prv ako si sadne, opráší kreslo. „Nie je správne manipulovať ľuďmi a tváriť sa, že sú to len triky a ilúzie.“

Hector odhodí zapudrovanú vreckovku na stôl zaprataný štetcami a plechovkami s líčidlami.

„Ani jeden človek v sále neverí, že to, čo robím na javisku, je skutočné,“ kývne rukou smerom k sále. „Práve v tom je tá krása. Videl si tie zlepšováky, čo používajú údajní kúzelníci pri tých najobyčajnejších kúskoch? Je to len húf rýb pokrytých perím, ktoré sa usilujú presvedčiť divákov, že vedia lietať, a ja som jednoducho vták, ktorý naozaj lieta. A diváci netušia, v čom je rozdiel, akurát vidia, že som lepší.“

„To ešte neznamená, že je to menej frivolné.“

„Títo ľudia stoja v radoch a túžia po mystifikácii,“ vyhlási Hector. „A ja ich dokážem mystifikovať ľahšie ako iní. Bolo by škoda, keby som

si dal ujsť tú príležitosť. Okrem toho vynáša viac, ako si možno myslíš. Môžem ti niečo naliať? Niekde by tu mali byť skryté fľaše, ale nie som si istý, či sú tu aj poháre.“ Prehľadá zaprataný stôl a odsunie nabok kopy novín a klietku bez vtáka.

„Nie, ďakujem,“ odvetí muž v sivom obleku, zahniezdi sa v kresle a položí si ruky na rukoväť paličky. „Tvoje predstavenie ma zaujalo, ale reakcia publika ma zmiatla. Chýbala ti precíznosť.“

„Nemôžem byť priveľmi dobrý, ak ich chcem presvedčiť, že som rovnaký podvodník ako ostatní,“ vyhlási Hector so smiechom. „Ďakujem, že si prišiel a pretrpel moje vystúpenie. Dokonca ma prekvapuje, že si sa tu ukázal. Už som pomaly strácal nádej. Tú lôžku si mal rezervovanú celý týždeň.“

„Väčšinou pozvánky neodmietam. V liste si spomínal, že máš pre mňa návrh.“

„To teda mám!“ Hector prudko tleskne. „Dúfal som, že budeš ochotný zahrať si. Už dlho sme nehrali našu obľúbenú hru. No asi by som ti mal najprv predstaviť svoj nový projekt.“

„Mal som dojem, že si učenie zavesil na kliniec.“

„Aj som ho zavesil, ale tejto príležitosti som nevedel odolať,“ Hector podíde k dverám skrytým za vysokým zrkadlom. „Pod'sem, Celia,“ zakričí do susednej miestnosti a vzápätí sa usadí na svoju stoličku.

Zakrátko sa vo dverách zjaví dievčatko, až príliš pekne oblečené vzhľadom na ošarpané okolie. Je samá stužka a čipka, celkom ako bábika z výkladu, iba z vrkočov sa mu uvoľnilo zopár kučier. Keď uvidí, že otec nie je sám, na prahu zaváha.

„Len pod', srdiečko. Pod', pod',“ Hector kývne na dcéru. „Toto je môj spoločník, pred ním sa nemusíš hanbiť.“

Vkročí dnu a urobí dokonalý pukerlík a čipkový lem šiat sa pritom obtrie o vydratú dlážku.

„Toto je moja dcéra Celia,“ oznámi Hector mužovi v sivom obleku a položí dlaň dievčatku na hlavu. „Celia, toto je Alexander.“

„Teší ma, že vás spoznávam,“ zašepká dievčatko hlasom oveľa hlbším, než by človek čakal od takého drobného stvorenia.

Muž v sivom obleku sa jej zdvorilo ukloní.

„Rád by som ukázal tomuto pánovi, čo dokážeš,“ povie Hector. Z vrecka na veste vytiahne strieborné vreckové hodinky na dlhej reťazke a položí ich na stôl. „Tak do toho.“

Dievčatko naňho ohromene pozrie.

„Hovoril si, že to nemám robiť pred nikým iným,“ namietne Celia. „Chcel si, aby som ti to sľúbila.“

„Tento pán nie je hocikto,“ odvetí Hector so smiechom.

„Vravel si, že bez výnimky pred nikým,“ ohradí sa Celia.

Otcovi z tváre zmizne úsmev. Chytí ju za plecía a prísne sa jej zahľadí do očí.

„Toto je celkom mimoriadny prípad,“ zvýši hlas. „Prosím ťa, ukáž tomuto pánovi, čo dokážeš, ako si mi to ukazovala na hodinách.“ Potisne ju k stolu s hodinkami.

Dievčatko vážne prikývne a s rukami za chrbtom upriami pohľad na hodinky.

Po chvíli sa hodinky začnú pomaly krútiť do kruhu po stole a reťazka sa za nimi špirálovito hadí.

Vzápätí sa vreckové hodinky vznesú zo stola a ostanú visieť vo vzduchu.

Hector s očakávaním pozrie na muža v sivom obleku.

„Pôsobivé,“ povie muž. „Ale je to dosť obyčajný trik.“

Celia zvrásťí obočie, hodinky sa zatrasú, kolieska sa rozletia na všetky strany.

„Celia,“ napomenie ju otec.

Keď začuje jeho ostrý tón, začervená sa a mrmlavo sa ospravedlní. Kolieska sa vrátia do hodínok a tie sa roztikajú, akoby sa nič nebolo stalo.

„Tak toto bolo zaujímavejšie,“ prizná muž v sivom obleku. „Je však dosť temperamentná.“

„Je ešte malá,“ Hector potľapká Celiu po hlave a nevšíma si, že sa mračí. „Neučím ju ani rok. Keď vyrastie, bude jedinečná.“

„Keby som vzal do učenia hociktoré decko z ulice, bez problémov by som ho naučil čosi také. Jedinečná je iba podľa teba a ľahko by som ti dokázal opak.“

„Teda tak!“ zvolá Hector. „Potom si ochotný zahrať si.“

Muž v sivom obleku zaváha a vzápätí prikývne.

„Navrhni niečo zložitejšie než naposledy a budem mať záujem,“ povie.

„Pravdaže to bude zložitejšie!“ vykrikuje Hector. „Vkladám do hry rodený talent. Nemienim dať do stávky len tak hocičo.“

„Pochybujem, že ide o rodený talent. Možno má isté schopnosti, ale vrodené nadanie je mimoriadne vzácné.“

„Je to moje dieťa, určite má vrodené nadanie.“

„Priznal si, že si ju už učil,“ namietne muž v sivom obleku. „Ako si tým môžeš byť istý?“

„Celia, kedy som ťa začal učiť?“ spýta sa Hector, ale nepozrie na dievčatko.

„V marci,“ odpovie Celia.

„V ktorom roku, miláčik?“ dodá Hector.

„Tento rok,“ odvetí dievčatko, akoby to bola hlúpa otázka.

„Učím ju osem mesiacov,“ spresní Hector. „A to nemá ešte ani šesť rokov. Ak si správne spomínam, ty začínaš učiť deti ešte v mladšom veku. Celia rozhodne dokáže viac, než by vedela, keby nemala vrodené nadanie. Tá levitácia hodínok sa jej podarila už na prvý pokus.“

Muž v sivom obleku upriami pozornosť na Celiu.

„Tie hodinky sa rozleteli nešťastnou náhodou, však?“ ukáže hlavou na hodinky na stole. Celia sa zamračí a mierne prikývne.

„Na také malé dieťa má pozoruhodné sebaovládanie,“ poznamená muž. „Ale taký temperament môže byť nešťastným faktorom. Môže viesť k impulzívnemu správaniu.“

„Buď z toho vyrastie, alebo sa naučí ovládať. To nie je dôležité.“

Muž v sivom obleku uprene hľadá na dieťa, ale rozpráva sa s Hectorom. Celia v rozhovore viac nedokáže rozlíšiť slová, všetko znie ako zhluk zvukov – zamračí sa, keď sa otcove odpovede stanú rovnako nezrozumiteľnými.

„Si ochotný staviť vlastné dieťa?“

„Neprehrá,“ ubezpečí ho Hector. „Navrhujem, aby si si našiel žiaka, s ktorým sa bez problémov rozlúčiš, ak už takého nemáš.“

„Predpokladám, že jej matka sa k tomu nevyjadrí.“

„Predpokladáš správne.“

Muž v sivom obleku chvíľu mlčky pozoruje dievčatko, no ani keď znova prehovorí, dievčatko jeho slovám nerozumie.

„Vidím, že si si istý jej schopnosťami, hoci by som ťa rád upozornil, aby si zväžil možnosť, že o ňu prídeš, ak prehrá. Nájdem žiaka, ktorý pre ňu bude ťažkým súperom. Inak by ani nemalo význam, aby som túto stávkou prijal. Jej víťazstvo nie je zaručené.“